

SENASTE NYTT FRÅN STIFTELSEN LIVSLUSTS HEM OCH YRKESKOLA FÖR FÖRÄLDRALÖSA OCH ANDRA UTSATTA UNGDOMAR I LETTLAND

Social rehabilitering - nyckeln till framgång

Sedan starten har 200 ungdomar lämnat Livslust för ett självständigt liv. Eftersom vi fortsätter att hålla kontakt med dem under lång tid vet vi att drygt 80% lever ett normalt liv. Med "normalt liv" menar vi att de har en bostad och att de arbetar eller studerar vidare. Många har bildat familj, inte sällan tillsammans med någon de träffat på skolan. Från början fokuserade vi mest på att lära eleverna ett yrke. Yrkeskunskap är viktigt, men det räcker inte. Man måste också fungera socialt både på arbetsplatsen och i hemmet. De flesta av våra elever har psykiska problem efter en svår uppväxt. En del har inte klarat grundskolan och några har dessutom smärre mentala handikapp. Parallellt med yrkesutbildningen har därför social rehabilitering med drogförebyggande åtgärder fått en alltmer framträdande roll. Denna verksamhet består av ett helt paket av aktiviteter där syftet är att ge eleverna självkänsla och självförtroende och att klara av att hantera relationer och de krav som ställs på arbetsplatsen och i familjelivet.

Trygg miljö. En förutsättning för att lyckas är att eleverna känner sig trygga och vågar vara sig själv och utveckla sin personlighet.

Anpassning. I augusti anländer de nya eleverna, i år 22 stycken. För de flesta är det en stor omställning att komma till Livslust som inte är lik någon annan skola eller institution. De är inte vana vid den öppna och förtroendefulla relationen mellan vuxna och elever som råder på skolan och det tar tid att vänja sig vid allt nytt. Vi har därför valt att skjuta upp själva utbildningen till oktober och låta september vara enbart en anpassningsmånad. De äldre eleverna får vara faddrar för varsin ny elev och dagarna fylls med akti-

viteter som syftar till att skapa hemkänsla och trygghet. Månaden brukar avslutas med en tvådagars utflykt med buss.

Vid ett stopp på årets septemberutflykt, som gick till Livani, Daugapils och Aglona i östra Lettland, fick eleverna klä ut sig i historiska dräkter och drömma sig bort till flydda dagar.

Morgonsamling. För att bibehålla den viktiga känslan av gemenskap och trygghet i gruppen, börjar varje dag med en morgonsamling direkt efter frukost. Elever och personal sitter alla i en stor cirkel och hälsar varandra inför den nya dagen. Här kan man också ventilerera gemensamma problem.

Självkänedom. Livslusts psykolog arbetar med eleverna både i grupp och individuellt under hela vistelsen på skolan. De flesta eleverna kommer från torftiga skolmiljöer på institutioner där de varken motiverats till att studera eller utveckla sig själva. En stor del av arbetet handlar därför om motivation och att ingjuta tro på att man kan lyckas trots att man fått en dålig start i livet. Individuella förutsättningar och framtidsdrömmar får styra processen att utveckla självkänsla och självförtroende. Förra året infördes musik- och konstterapi med gott resultat.

Livskunskap. Så småningom ska alla ut i livet där de måste ta ansvar och hantera vanliga sociala situationer. Som en del i förberedelsen har vi infört ämnet Livskunskap. Här ingår hygien, hushållssysslor, relationer i familj och arbete, miljökunskap samt orientering om vanliga samhällsfunktioner. Läkare kommer till skolan och talar om hälsa, sex och samlevnad, HIV/Aids och preventivmedel, brandmän kommer och undervisar om brandförsvaret, poliser varnar för kriminalitet och informerar om trafficking.

Vi bjuder också in f.d. alkohol- och drogmissbrukare för att berätta om vådan av att använda droger.

Ansvar. Eleverna lär sig att ta ansvar genom att leva upp till elementära krav som att komma till avtalade möten och lektioner och att komma i tid. Alla tar gemensamt ansvar för hushållet och var och en håller ordning i sitt rum och tvättar sina kläder. De äldre eleverna har olika egna ansvarsområden.

"Steg-för-steg-systemet." För att få struktur på utvecklingsprocessen och belöna framsteg har vi, med hjälp av en psykoterapeut och i samarbete med eleverna, utarbetat något vi kallar för "steg-för-steg-systemet". Under sin tid på skolan kvalificerar sig eleverna på en femgradig skala. Utvärdering sker tre gånger om året av personalen och representanter ur elevrådet. Man har en rad fasta kriterier som skötsel av hygien, ordning på rummen, att passa tider, hur man sköter studierna, hur man fungerar med kamraterna och annat. Det sista steget kan man bara nå under det sista året på skolan. Allteftersom man stiger i graderna får man mer ansvar, större självständighet och högre veckopeng. Uppgraderingen sker inte med automatik utan det gäller att uppfylla kriterierna.

Fritiden. Eftersom eleverna bor på skolan tillbringar de också sin fritid där. Skolan erbjuder många varierande aktiviteter som idrott, aerobics, sång och musik, drama, konst och hantverk, snickeri, datoranvändning, blomsterarrangemang och mycket annat. Eleverna uppträder gärna för varandra och för besökare. Födelsedagar firas gemensamt en gång i månaden och i skolans café har man discokvällar. Jul och påsk firas enligt lettiska traditioner och numera har man även infört en Halloween-fest. Lekfulla idrottstävlingar hålls varje år med inbjudna deltagare från andra skolor eller från sponsorföretag. I maj har man en "anti-rök dag" med vandring och lekar i naturen. På sommaren har man grillkvällar i parken eller åker till någon av Lettlands oändliga sandstränder. Äldre elever har möjlighet att vistas ett par sommarveckor hos en familj i Sverige eller Tyskland. För de flesta är det första gången de upplever ett normalt familjeliv.

Flickor ur sångkören sjunger för en grupp besökare.

Hembygdskunskap. Det är värdefullt att känna till sitt lands historia, geografi och kultur. Därför får våra elever åka på utflykter för att se miljö och natur i olika delar av Lettland. De reser till historiska platser vid nationella högtider och går på konserter och teater. Detta är en viktig del av den sociala rehabiliteringen och något som de oftast inte alls kommit i kontakt med tidigare.

Pojkklubb och Flickklubb. Flickor och pojkar kan ha olika problem och en del saker är svåra för pojkar att tala om bland flickor och tvärtom. Därför har man startat en pojkklubb som leds av rektor Edijs Petersons och en flickklubb som leds av socialpedagog Gita Priede. Här kan man ta upp känsliga ämnen och diskutera kärlek, relationer, hygien, missbruk, lycka, lögn, löften och mycket mer. Man leker och tecknar och arbetar med empatiutveckling, känslor och identitet.

Att hjälpa andra. I flera år har Livslust hjälpt barnhemmet Dzirciems, där de flesta barnen har någon form av lättare mentalt handikapp. Husmor Mudite Neimane och eleverna har hand om projektet. Livslusts sömmerskeelever har sytt gardiner, filter och kuddöverdrag till alla barnen. Vid jultid delar våra elever ut julklappar och är med på barnhemmets julfest. Vid påsk brukar barn från Dzirciems vara med på Livslusts eget firande och de blir inbjudna till idrottstävlingar och andra evenemang i Aizupe. Eleverna tycker om att få hjälpa andra barn och vi tror att det är viktigt att man får lära sig att både ge och ta emot.

Personalen får handledning

Efter många års samarbete har Livslusts personal blivit en väl sammansatt grupp. De gör ett fantastiskt arbete. Men det är slitsamt att ha hand om en stor grupp vilka tonåringar med sviter från en svår uppväxt. Till sin hjälp har de psykoterapeuten Viesturs Rudzitis som ger löpande handledning. Han arbetar med personalen i grupp och individuellt och kan hjälpa till vid speciellt svåra enskilda fall. Rektor Edijs Petersons är mycket glad för denna möjlighet som han anser är helt ovärderlig för att personalen ska orka med sitt arbete.

En rad svenska besök på skolan

"Childhood har gett stöd till Livslust sedan 2000. Jag gjorde mitt första besök hos Livslust den 25 september i år. Det övergripande intrycket av barnen är att de är som tonåringar är mest. Detta är ett mycket gott betyg med tanke på vilken svår bakgrund de kommer från. Denna normalitet blir extra tydligt eftersom jag i mitt yrke besökt olika institutioner för barn. Uppväxten på en institution innebär ofta att barnen undertrycker sin egen identitet. På Livslust tar individerna plats, det stöjas, stimmas och flirtas, rummen är inredda med personliga ting, barnen är till och med så frispråkiga att de vågar klaga på att de inte får pizza. Kort sagt barn får vara barn, eller rättare sagt tonåringar - på Livslust. Det Livslust lyckas skapa och erbjuder barnen under två till tre år av deras liv innebär

en vattendelare för deras framtid. Det mest fantastiska med Livslust är resultatet, att det stora flertalet som går ut skolan lever under ordnade förhållanden, att deras barn i sin tur inte behöver uppleva samma tragiska barndom, att den onda cirkeln är bruten.”

Gisela Ivarsson, projektansvarig World Childhood Foundation

Personal från Essen spelar basket med Livslust-elever i en paus i konfererandet.

Den 5-6 september hade **Essen** en lyckad konferens i Aizupe. Essen har stött Livslust under många år, men detta var första gången som en hel grupp från företaget besökte skolan. **Maja Wetterberg** skriver i ett mail: *”Vi kände oss otroligt välkomna! Edijs och Liga var två underbara människor som gjorde allt för att det skulle gå smidigt och vi skulle vara nöjda. Maten, fikat och konferenslokalen var mer än bra, allt vi hade bett om fanns på plats.”*

Länsförsäkringar Kalmar län höll två personalseminarier på skolan, den 8 och den 15 september med grupper på ca 70 personer varje gång. De var mycket nöjda med arrangemangen och imponerade av verksamheten, inte minst av Edijs Petersons stora engagemang för skolan. För att visa sin uppskattning beslutade LF:s personal att ge sin julklapp från företaget till Livslust. Med tillägg från företaget räcker bidraget till att anställa ännu en socialpedagog 2008.

Lena Lundgren från **Föreningen Livslusts Vänner**, en personalförening hos **Electrolux**, skrev följande efter deras besök i Aizupe:

”Den 20-21 september var vi 9 personer från Electrolux som besökte Aizupe. Första kvällen åt vi middag på skolan. Vi uppskattade den välagade maten och den vänliga och gästfria stämningen. Efter övernattnig på ett närliggande hotell åkte vi till skolan där Liga Landisa först visade filmen om Livslust och berättade om skolan och hur man arbetar. Vi fick se var eleverna bor och allmänna ytor samt den välutrustade syverkstaden och snickeriet. Eleverna träffade vi i matsalen, några accepterade också besök på rummen. Trots vårt korta besök fick vi alla en positiv bild av skolan. Vi imponerades av vad Liga berättade om mottagning av elever, målsättningen med vistelsen och hur man gör för att personalen ska orka med. Vi upplevde stämningen på skolan som varm och tillitsfull och insåg hur mycket engagemang som krävs för att nå dit. Det enda vi möjligen saknade var mer närbkontakt med elever. Många var ute och plockade potatis och nybörjare på skolan hade inskolningsaktiviteter där vi inte kunde delta.

På hemvägen besökte vi barnhemmet i Dzirciems och såg hur stor skillnaden är mellan att utföra en ålagd uppgift, och att göra det med engagemang och passion. Vi hoppas att Dzirciems tar till sig av Livslusts sätt att arbeta.

Ett stort tack till Liga Landisa och vår chaufför som outtröttligt gjorde allt för att vi skulle få mesta möjliga utbyte av vårt besök.”

Medlemmar i Svenska Handelskammaren i Riga visas runt på skolan av Edijs Petersons längst till höger. I mitten **Maria Cakste**, ordförande i Livslusts lettiska organisation *Asociacija Dzivesprieks*.

Fortsatt lyckat samarbete med företag

Livslusts yrkesutbildning drivs framgångsrikt i samarbete med företagspartners, som alla engagerar sig på lång sikt. Följden är att utbildningen är förankrad i den dagsaktuella situationen för varje yrke. Företagen ger ekonomiskt stöd, ställer upp med råmaterial och lärare, ger professionella råd och erbjuder praktikplatser. Många av eleverna får sedan anställning vid företagen. Våra partners i utbildningen är för närvarande **Snickers Workwear** (sömnad); **Vairak Saules** (kök & restaurang); **Krasu Serviss** och **Knauf** (måleri & ytbehandling).

Vi gratulerar Edijs som fyllt 40 år

Skolans rektor **Edijs Petersons** fyllde 40 år den 20 oktober. När vi lärde känna Edijs var han en 27 år ung idrottslärare med ett genuint intresse för barns och ungdomars utveckling. Han är gift och har två döttrar. Han kom till Livslust redan 1995, året efter stiftelsen grundats och mitt under renoveringsarbetet som förvandlade det gamla sjukhuset i Aizupe till en modern skola. Han har alltså varit med under hela uppbyggnaden och har haft stort inflytande på utformandet av verksamheten. Han har lyckats vinna elevernas förtroende genom sin öppna attityd och han leder förtjänstfullt personalteamet på fjorton anställda plus timlärare. Edijs har under åren fått stor erfarenhet av hur man förbereder utsatta tonåringar för att klara sig själva. Idag har han en viktig uppgift i att sprida kunskap till andra skolor och institutioner om hur Livslust arbetar.

Edijs visar Drottning Silvia runt på skolan.

Syläraren på studiebesök i Stockholm

Skolans sylvare **Anta Birkensteina** kom till Stockholm i slutet av september för att få inspiration. Anta var mycket nöjd med besöken på **St. Görans Gymnasium**, **Tillskärarakademin**, **Snickers Workwear** och **Sidenväveriet**. På **Quiltstationen** i Roslags Näsby fick hon se en snabb digitaliserad symaskin, som hon menade skulle vara en stor hjälp i produktionen. Den noterades på önskelistan. Stort tack till **Christina Bonde** som satt ihop programmet, till **Gun von Krusenstjerna** och **Ingrid Jansons** som tolkade och till **Birgitta Persson** som var med och tog hand om Anta.

Lite av varje

- Den 19-21 juni reste skolans personal på en konferensresa med båt till Stockholm, där de gjorde sightseeing i Stadshuset, Gamla Stan och hälsade på hos sina svenska kollegor. Resan sponsrades av **Krasu Serviss**, **Länsförsäkringar** och **Snickers Workwear**.
- **Kerstin Nordin** och **Edijs Petersons** var med på **Tällberg Forums** internationella konferens i juni. Livslust är medlem i ett nystartat nätverk "Learn to Live to Learn", som hittills består av projekt för utsatta ungdomar från Lettland, Peru, Sverige och Sydafrika. Syftet är att utbyta erfarenheter, pedagogik och idéer. Nätverket ska nu successivt utvidgas, närmast söker man kontakter i Mellanöstern.
- Till årets **Beach Festival** i Liepaja den 20-21 juli kom 62 000 besökare. Livslusts elever var där och skolan exponerades med skyltar på scenen och insamlingsbössor.
- Livslust får medel från **EUs Strukturfonder ESF** för ett årslångt projekt, som till stor del handlar om att sprida våra arbetsmetoder till andra institutioner i Lettland.
- **Femmes d'Europe** har bidragit till inköp av nya snickerimaskiner.
- Nya samarbetspartners är **SEB Lettland** och färgtillverkaren **Colorex** i Stora Levene.
- Vägörens golfklubben för Livslust den 3 september drog hela 84 glada deltagare. Avgifterna gick oavkortat till skolan och kom-

mer att täcka kostnaden för en elev för ett helt år. Stort och varmt tack till **Kungsängens Golfklubb** som lät oss disponera banan och klubbens resurser utan kostnad och till dagens övriga sponsorer **Bravida**, **Champagne Pommery**, **Flow-dryck för golfare**, **Fly Nordic**, **Oriflame**, **Prosana**, **Rodem Reklam**, **SEB**, **Snickers**, **Vattenfall**, **Wine Partners**.

- Den 31/10 hölls den årliga Skördefesten, som vanligt sponsrad av **AT Serviss**. Det blev en mycket lyckad dag för elever och personal och representanter från vår samarbetspartner **LMT**. Efter olika uppträdanden och en måltid med traditionell lettisk mat underhöll den populära artisten **Rudolfs Plepis**. Sen blev det som alltid i Lettland sång och dans till sent på natten.
- Den 9/11 fick skolan besök av personal från **Nordea Latvia**, en av våra samarbetspartners. De berättade för eleverna vad en bank sysslar med och hade sedan mycket roligt när de visades runt på skolan av eleverna och själva fick pröva på att sy, snickra, dreja och laga mat.

Ett varmt tack till alla trogna sponsorer, faddrar och andra bidragsgivare !

Nästan alla elever och personal september 2007.

Du kan hjälpa oss att hjälpa

En gåva till Livslust är en gåva till utsatta ungdomar i Lettland. Som **SAMARBETSPARTNER** går man in med ett långsiktigt engagemang. Som **LIVSLUST-FADDER** stöder man verksamheten med ett valfritt belopp varje månad. Man kan ge enstaka bidrag t.ex. i samband med en födelsedag eller vid jul. Man kan bli **SOMMARVÄRD** eller köpa **LIVSLUST PRODUKTER** och **JULKORT**.

Stiftelsen Livslust

Box 29092, 100 52 Stockholm, Tel: 08-660 77 84, E-post: livslust@telia.com, Hemsida: www.livslust.com

Plusgiro: 90 07 42-8, Bankgiro: 5190-4688, Org.nr: 802018-1064

Generalsekreterare: Elisabeth Melin Cejje

Volontärer: Projektledning ekonomi: Eva M. Christensson. Redovisning: Eva Leufvén. Produktutveckling och försäljning: Eva Martinsson, Christina Bonde, Birgitta Persson. Specialevenemang: Kerstin Nordin, Anette Keiler-Arvedson. Sommarresor: Eva Ribbing.

Jordbruksrådgivare: Christian Örup. Revisorer: KPMG. **Styrelse:** Eva M. Christensson (ordförande), Rikard Josefson, Christer Magnusson, Elisabeth Melin Cejje, Kerstin Nordin, Carl Johan Smith, Torbjörn Torell **Beskyddare:** H.M. Drottning Silvia

Samarbetspartners 2007: Colorex, Electrolux, Essen, Knauf, KPMG, Krasu Serviss, LMT, Länsförsäkringar, Nordea Latvia, Oriflame Cosmetics, SEB Lettland, Snickers Workwear, TeliaSonera, Vairak Saules, Vattenfall

Större bidragsgivare organisationer 2007: EUs strukturfonder ESF, Helge Ax:son Johnsons Stiftelse, Johanniterorden, Radiohjälpen, Sigrid Buchs Stiftelse, World Childhood Foundation